

In memoriam

Lea Daan

Op 14 mei 1995 overleed te Antwerpen op 88-jarige leeftijd Lea Daan (pseudoniem voor Paula Gombert): zij zal onze 20ste eeuwse dans- en theatergeschiedenis ingaan niet alleen als een van de promotors van de expressionistische dans en als choreografe, maar vooral als een uitzonderlijke pedagoge, wier lessen vooral voor heel wat acteurs en regisseurs tot op heden een referentiepunt zijn.

Oorspronkelijk genoot zij een klavier- en zangopleiding aan het Antwerpse Conservatorium. Haar initiërende lessen dans kreeg ze van Francesca d'Aler, prima-ballerina van het Antwerpse Operaballet, en in de Vrije Academie, een privé-school in Antwerpen gesticht door o.a. Roger Avermaete. Via lectuur kwam ze in contact met de Centraaleuropese *Ausdruckstanz*; ze ging naar Duitsland waar ze o.a. lessen volgde bij Rudolf von Laban en Kurt Jooss. Wat ze daar leerde zou de basis vormen van haar pedagogische activiteit. Toen ze in 1931 terugkeerde naar België, richtte ze een privé-school op aan de Frankrijklei te Antwerpen; in diezelfde lokalen zou ze blijven lesgeven tot in 1994! In 1934 groeide uit haar school een dansgroep waarvoor zij diverse choreografieën ontwierp. Toen deze groep in 1956 werd ontbonden, concentreerde ze zich geheel op haar pedagogische activiteiten. Herman Teirlinck stelde in 1946 het programma op voor de Studio van het Nationaal Toneel (nu Studio Herman Teirlinck) en vroeg Lea Daan daar als bewegingspedagoge te fungeren: ze bleef er les geven tot in 1979; in die periode doceerde ze ook nog aan het Gentse en het Antwerpse Conservatorium.

Wie zo lang en met zulke kwaliteit les geeft, ziet een stuk theatergeschiedenis aan zich voorbijgaan: hele generaties acteurs zijn 'door haar handen gekneed'. De methode van von Laban is haar daarbij tot leidraad en tot onuitputtelijke bron van inspiratie geweest.

Toen zij vorig jaar dan toch besliste haar pedagogische activiteiten stop te zetten, hing er aan de deur van haar privé-school een afscheidsgroet voor haar leerlingen; de laatste woorden op dat briefje waren: Blijf bewegen!!!

Marianne Van Kerkhoven

(In Etcetera 52 zullen wij uitvoeriger op het historisch belang van Lea Daan terugkomen).

Reza Abdoh

'Invent not love, but hatred, and thereby make poetry, since that's the only domain in which we're allowed to operate' – Jean Genet

Op 10 mei 1995 stierf Reza Abdoh in New York aan de gevolgen van aids. De 31-jarige theatermaker werd geboren in Teheran, bracht het grootste gedeelte van zijn jeugd in Engeland door en belandde in 1982 in de Verenigde Staten. Hij studeerde film in Californië en regisseerde theater in Los Angeles en vervolgens in New York. Hier ontpopte hij zich tijdens de afgelopen jaren tot één van de belangrijkste hedendaagse theatermakers. Met zijn gezelschap Dar A Luz maakte Abdoh uitzinnige spektakels die zich aan een razend tempo ontwikkelden. Dans, theater, film, media en muziek werden naadloos verweven tot producties met een sociale en maatschappijkritische relevantie. Vooral raciale determinatie en opgedrongen sekspatronen werden door Abdoh scherp in vraag gesteld.

Reza Abdoh en Dar A Luz hadden hun ankerplaats in New York, maar maakten steeds vaker de oversteek naar Europa. Zij waren eenmaal te gast in België: zij speelden *Tight Right White* tijdens het KunstenFESTIVALdesArts in 1994. In juni zouden zij nieuw werk voorstellen in deSingel, een plan dat al langer was afgelast wegens Abdohs verslechterde gezondheidstoestand. Het Kaaitheater was coproducent van Abdohs laatste productie, *Quotations from a Ruined City*, en plande om deze voorstelling in Brussel te tonen. Het is echter onwaarschijnlijk dat Dar A Luz zal verderwerken zonder Reza Abdoh. Abdohs dood is een ontzettend verlies. Als schoppend geweten van een nieuwe generatie had de (theater)wereld hem nog broodnodig.

Agna Smisdom

(Over het werk van Reza Abdoh kan je lezen in Etcetera nr. 46 en AS nr. 122.)